

KUR'AN'DA ÜMMÎ KAVRAMI

Muhammed aleyhisselamın hem Mekkeli olması hem de nebî olmadan önce ilahi kitap bilgisine sahip olmaması, onu her iki açıdan da ümmî yapmaktadır. Onun ümmîliği Yahudi ve Hristiyanların ona inanmaları açısından çok önemlidir.

Arapçada anneye üm = الأم, anasından doğduğu gibi kalmış ve bir şey öğrenmemiş kişiye de ümmî = الأمي denir¹. Türkçe karşılığı 'cahil kalmış kişi'dir. Herkesin cahil kaldığı şeyler vardır ama tefsir ve mealler, Kur'an'daki ümmî kelimelerine, daha çok 'okuma yazma bilmeyen' anlamı verirler. Bu kelime, ikisi tekil² dördü çoğul³ olarak toplam altı âyette geçer. Tekil olanlar, Nebî'miz Muhammed aleyhisselam ile ilgilidir.

Konuya Kur'ân bütünlüğü içinde bakınca ümmî'nin, biri genel, diğeri de özel olmak üzere iki anlamı olduğu görülür. Genel olanı 'ilahî kitap bilgisi olmayan veya inandığı kitabın içeriğini bilmeyen kişi', özel anlamı da 'Mekkeli olan kişi'dir.

Beklenen son nebîyi anlatan Tevrat ve İncil âyetleri, son nebînin Mekke'den çıkacağını bildirdiğinden Kur'ân'da Nebî'miz ile ilgili olarak kullanılan ümmî kavramının Mekkeli dışında bir anlama çekilmemesi gerekir.

Şimdi ayrıntılara geçelim.

1. Ümmîler ve Kitap Verilenler

Şu âyet insanları, ümmîler ve kitap verilenler diye ikiye ayırmıştır:

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

"Seninle tartışılırsa de ki 'Ben her şeyimle Allah'a teslim oldum; beni izleyenler de öyle!' Kendilerine Kitap verilenler ile ümmîlere, 'Siz de teslim oldunuz mu?' de. Eğer teslim olurlarsa yola gelmişlerdir. Ama yüz çevirirlerse, sana düşen yalnızca âyetleri bildirmektir. Allah kullarını görmektedir." (Âl-i İm-rân 3/20)

Kitap verilenler, kitaplarının içeriğini bilenler ve bilmeyenler diye ikiye ayrılırlar. Şu âyet, inandıkları kitabın içeriğini bilmeyenleri de ümmî sayar:

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَخْلُمُونَ أَلْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ.

"Onların (Yahudilerin) bir kısmı ümmîdir; kitabı değil, onunla ilgili kurguları⁴ bilir ve sadece tahmin yürütürler." (Bakara 2/78)

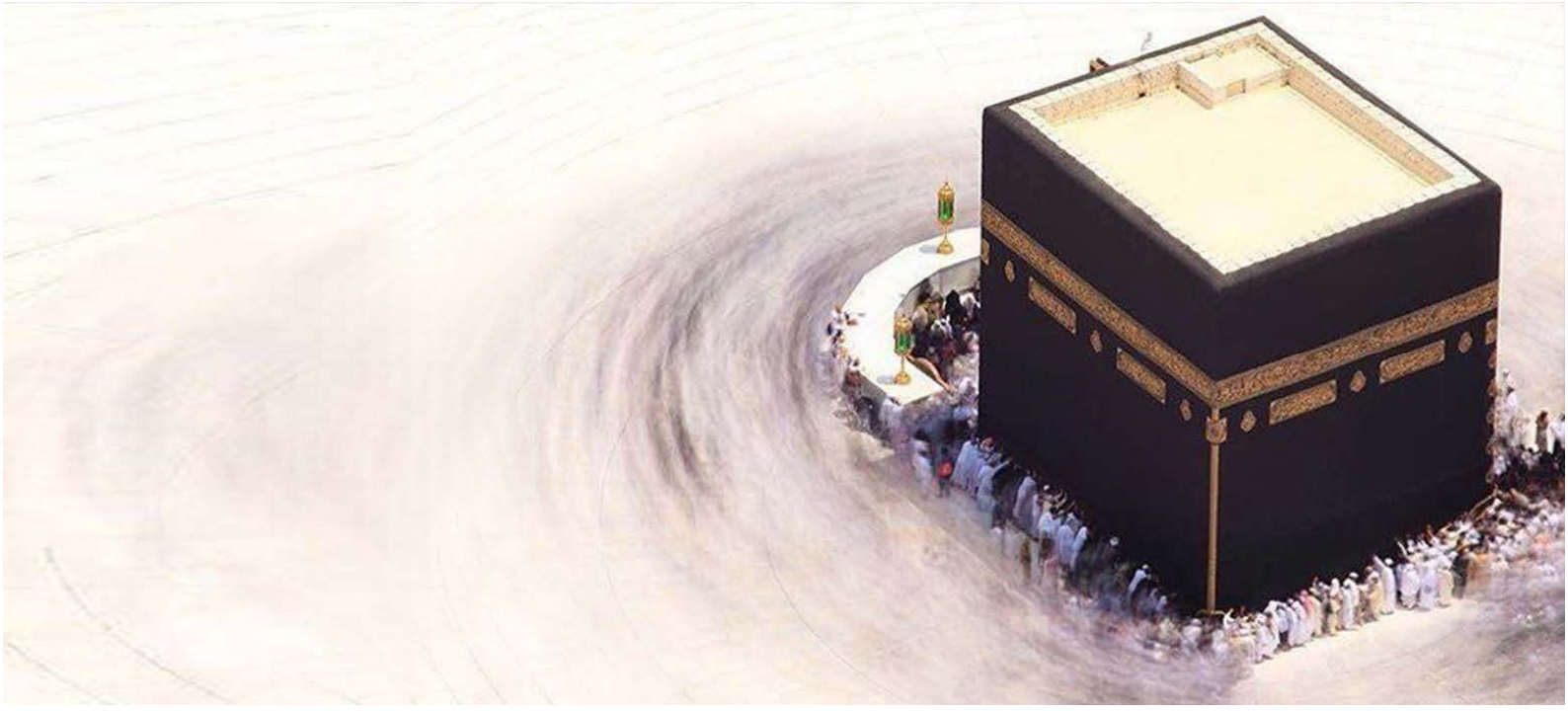
Bunları diğer ümmîlerden ayıran konu, kitaplarındaki bazı bilgileri biliyor olmalarıdır. Çünkü aşağıdaki âyette göre onlar da yeni bir nebînin bir kitap getireceğini biliyor ve onu bekliyorlardı. Allah Teala şu âyette, bekledikleri kitabın geldiğini haber vererek onları ona inanmaya çağırmıştır.

1 İbn Manzûr, Cemalüddin Muhammed b. Mükerrrem (630-711), Lisanu'l-Arab, Beyrut. 3. md.

2 Arâf 7/157-158.

3 Bakara 2/78, Âl-i İm-rân 3/20, Cuma 62/2.

4 "Kurgular" diye meâl verdiğimiz emânî = ümmîye'nin çoğuludur. Burada Kitabı anlamadan okuma anlamındadır. Bu okuyuş kişiyi, hayale dayalı beklentilere sokar (Rağîb el-İstihânî, el-Müfredât, (Safvân Adnan Davudî'nin tahkikiyle) Dimaşk ve Beyrut 1412/1992, 3. md.).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ أَن نُّطَمِسَ
وُجُوهًا فَتَرُدَّهَا عَلَى أَدْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ
مَفْعُولًا

“Ey kendilerine Kitap verilenler! Sizin yanınızda olanı tasdik eder özellikle indirdiğimize (bu Kitaba) inanıp güvenin. Yoksa sizi yüzünüze bakılmaz hale getirip itibarınızı yok eder veya cumartesi yasağını çiğneyen ahaliyi⁵ lanetlediğimiz /dışladığımız gibi sizi de dışlarız. Allah’ın emrinin gereği daima yapılır⁶.” (Nisâ 4/47)

Kendilerine kitap verilenlerden ümmî olanlarla kitaplarında uzman olanların sorumlulukları aynı değildir. Bunu şu âyetlerden öğreniyoruz:

أَفَتَطْمَعُونَ أَن يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِن
بَغْدٍ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ . وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا قَالُوا ءَامَنَّا وَإِذَا خَلَا بِغَضِبِهِمْ إِلَى
بَعْضِ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِندَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ .
أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُغْلِبُونَ . وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ
إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ . قَوْلِ لِلَّذِينَ يَكْتُوبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَذَا مِنْ عِندِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلِ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَقَوْلِ لَهُمْ
مِمَّا يَكْسِبُونَ . وَقَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِندَ اللَّهِ عَهْدًا
فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ . أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ . بَلَى مَن كَسَبَ سَيِّئَةً

5 Bkz. Arâf 7/163-166.

6 “Nerede bulunurlarsa bulunsunlar, Allah’ın desteğini ve insanların desteğini görenler hariç hepsi sefillik içinde olur, Allah’ın öfkesi ile yıkılırlar. Tamamının üzerine çaresizlik çökmüştür. Evet, öyle! Çünkü onlar, Allah’ın âyetlerini görmezlikte direnirler ve nebilerini haksız yere öldürürler. Evet, öyle! Çünkü isyana dalar ve aşırı giderler.” (Al-i İmrân 3/112).

وَأَخْطَأْتُ بِهِ خَطِئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ . وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

“Şimdi bunların (bu Yahudilerin) size inanıp güvenmelerini mi bekliyorsunuz? İçlerinden bir takımı Allah’ın sözünü /Kur’an’ı dinler, akıllarına da yatar, sonra onu tahrif ederler /başka tarafa çekerler⁷. Bunu bile bile yaparlar.

Allah’ın Kitabına inanıp güvenenlerle karşılaşınca (münafıklık ederek) ‘Biz de ona inanıp güvendik!’ derler. Birbirleriyle baş başa kalınca da şöyle derler: ‘Allah’ın size gösterdiği şeyi (Kur’an’ın doğruluğunu) onlara mı söylüyorsunuz? Rabbinizin /Sahibinizin katında size karşı delil getirsinler diye, öyle mi? Hiç aklınızı kullanmaz mısınız?’⁸

Bunlar bilmezler mi ki, Allah onların gizlediklerini de açığa vurduklarını da bilir.

Onların bir kısmı ümmîdir; kitabı değil, onunla ilgili kurguları bilir ve sadece tahmin yürütürler.

Fakat elleriyle kitap yazan, sonra onunla geçici⁹ bir çıkar sağlamak için ‘Bu Allah katındandır!’ diyenlerin çekeceği var. Hem yazdıklarından dolayı çeke-

7 Tahrif (التحريف), iki tarafa yöklenebilecek bir anlamı, kolayca anlaşılmayacak biçimde, sözün akışına uygun olmayan tarafa çekmektir. Tahrif, metinde değil anlamda olduğu için Kur’an, önceki kitapların ana metinlerini tasdik eder. Ama tahrif kelimesi de tahrif edildiği için hem Kur’an’ın önceki kitapları tasdik ettiği unutturulmuş hem de Kur’an ayetlerinde yapılan anlam kaydırmalarının üstü örtülmüştür. En fazla tahrif, Yahudileri rahatsız eden ayetlerde olmuştur.

8 Bunlar, Muhammed aleyhisselamın son nebi olduğunu biliyorlar ama kabul etmiyorlardı.

9 Kallı = قلیل, bir şeyin az veya geçici olduğu anlamına gelir (Mekâyis: Ahmed b. Faris b. Zekeriya, Mu’ce-mu mekâyis’ul-luğa, Beyrut, tarihsiz. md.).

3. Muhammed Aleyhisselamın Ümmîliği

Muhammed aleyhisselamın daha önce ilahî kitap bilgisine sahip olmadığını şu âyetlerden öğreniyoruz:

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ . صِرَاطُ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

“İşte sana da bu yolla, işimizden olan ruhu (Kur'an'ı) vahyettik. Yoksa sen böyle bir Kitap'ı da (onda anlatılan) imanı da bilemezdin. Ama onu bir nur yaptık, kullarımız arasından görevini yapanları¹⁴ onunla yola getiririz. Sen elbette doğru yolu gösterirsin. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi kendinin olan Allah'ın yolunu. Bilin ki bütün işler, Allah'a ulaşır.” (Şûrâ 42/52-53)

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَن يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ . وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَأَزْتَابُ الْمُبْطِلُونَ.

“İşte bu Kitabı sana indirdik. Önceden kendilerine Kitap verdiklerimiz buna inanacaklardır. Çevrendekilerden de ona inanacaklar vardır. Ayetlerimizi görmezlikte direnenlerden başka hiç kimse onları bile bile inkâr etmez.

Bundan önce ne böyle bir Kitap okumuş ne de onu elinle yazmıştın; öyle olsaydı boş işlere dalanlar şüpheye düşerlerdi.” (Ankebût 29/47-48)

Tefsirlerin etkisiyle son ayeti “Bundan önce sen ne bir kitap okumuş ne de onu elinle yazmıştın” şeklinde anlayarak âyeti, Nebî'mizin okur yazar olmadığını delili sayardık. Ama bir önceki âyetle birlikte okuyunca büyük bir hata yaptığımızı gördük. Çünkü burada nekre yani belirsiz olarak geçen kitap kelimesi, Arap dili açısından önceki âyetle marife yani belirli olarak geçen kitap cinsinden bir kitabı gösterir. Bu tıpkı, “Arkadaşlarım geldi mi?” sorusuna verilen “Kimse gelmedi” ce-

vabındaki “kimse” kelimesinin belirsiz olmasına rağmen soruyu soran kişinin arkadaşları dışında bir şeyi göstermeyeceği gibidir¹⁵. Dolayısıyla Ankebût Suresinin bu âyetleri, tıpkı Şûrâ Suresinin yukarıdaki ayeti gibi Nebî'mizin ilahi kitap bilgisine sahip olmadığı dışında bir anlama gelmez.

Muhammed aleyhisselamın hem Mekkeli olması hem de nebî olmadan önce ilahi kitap bilgisine sahip olması, onu her iki açıdan da ümmî yapmaktadır. Onun ümmîliği Yahudi ve Hristiyanların ona inanmaları açısından çok önemlidir. Bunu anlatan âyetler şunlardır:

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْنُوءًا عِنْدَهُمْ فِي الْوُضَاءِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُوتُوا لَكَ هُمْ الْمُفْلِحُونَ. قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ.

“Onlar (yanlışlardan korunan Yahudi ve Hristiyanlar) ümmî nebî olan bu Resul'e uyanlardır. Yanlarındaki Tevrat'ta ve İncil'de onun, yazılı olduğunu görürler. O, onlara marufa uymayı emreder, münkeri yasaklar; temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. İsr'larını¹⁶, üzerlerindeki zincirleri söküp atar. Ona güvenen, ona değer veren, ona yardımcı olan ve onunla birlikte indirilen nûra (Kur'ân'a) uyanlar umduklarına kavuşacak olanlardır.

De ki ‘Ey insanlar! Ben Allah'ın hepinize gönderdiği elçiyim. Göklerde ve yerde hâkimiyet O'nundur. O'ndan başka ilah yoktur. Yaşatan da öldüren de O'dur. Siz, Allah'a ve O'nun, ümmî nebî olan resulüne güvenin. O Nebî, Allah'a ve O'nun sözlerine güvenin. Ona uyun ki doğru yolu bulasınız.” (A'râf 7/157-158)

15 İkinci âyetteki kitap kelimesinin önceki ayette geçen el- kitab'ı gösterdiğinin Arap dili açısından Kur'an'dan örneği şu âyettir: يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى قُرْآنٍ مِّنَ الْوَحْلِ أَن تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ “Ey Ehli Kitap! ‘Bize bir beşir ve nezir gelmedi!’ dersiniz diye, resullerin arasının kesildiği bir dönemde, size doğruları ortaya koyan Resulümüz geldi. İşte size bir beşir ve nezir geldi.” (Mâide 5/19) Bu âyetteki beşir ve nezir kelimeleri nekre olmakla birlikte daha önce marife olarak geçen resuller dışında bir şeyi göstermez.

16 İsr, gelecek nebiye inanma ve ona destek olma görevidir (Âl-i İmrân 3/81). Muhammed aleyhisselam son nebî olduğu için bizim böyle bir görevimiz yoktur. Bakara 286 ve A'râf 157. âyetler bunu göstermektedir.

14 Şâe = شاء fiilinin kökü, “bir şeyi var etme” anlamında olan şey = شيء'dir (Rağib el-İsfahânî, el-Müfredât, md). Burada insanın yapması gereken, Allah'ın ondan istediği görevdir.

Yahudiler Tevrat'a, Hristiyanlar hem Tevrat'a hem de İncil'e inanırlar. Son nebînin ümmî olacağı, bu iki kitapta da vardır. Ancak onlardaki ümmî kavramı, "kitap bilgisine sahip olmayan" anlamında değil, son nebînin Mekkeli olacağı anlamındadır. Allah Teâlâ Tevrat'ta Musa aleyhisselama hitaben şöyle buyurmuştur:

"Onlara kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağzından işiteceksiniz. Kendisine buyurduklarımın tümünü onlara bildirecek. Adımla konuşan bu peygamberin ilettiği sözleri dinlemeyeni ben cezalandıracağım." (Tesniye 18:18,19)

"Kardeşleri arasından" ifadesi ile bir kişinin değil, bir soyun kardeşlerinden söz edilmektedir. İsrailoğulları, İbrahim aleyhisselamın oğlu İshak'ın soyundan oldukları için İsrailoğullarının kardeşleri İbrahim aleyhisselamın diğer oğlu İsmail'in soyundan olanlardır.

İbrahim aleyhisselamın Sâre'den çocuğu olmamıştı. Sâre, Mısırlı cariyesi Hacer'i ona eş olarak verdi ve dedi ki: *"Lütfen cariyemle yat. Belki bu yoldan bir çocuk sahibi olabilirim."* Hacer hamile kalınca Sâre onu kıskandı ve sert davranmaya başladı. Hacer ondan kaçtı. Bir melek Hacer'e şöyle dedi: *"İşte hamilesin, bir oğlun olacak, adını İsmail koyacaksın."* Hacer İsmail'i doğurduğunda, İbrahim aleyhisselam seksen altı yaşındaydı (Bkz. Yaratılış 16/1-16).

Daha sonra Sâre de İshak aleyhisselamı doğurdu ama Hacer'i ve İsmail'i kıskanmaya devam ettiği için İbrahim aleyhisselama şöyle dedi:

"Bu cariyeyle oğlunu kov. Bu cariyenin oğlu, oğlum İshak'ın mirasına ortak olmasın." (Yaratılış 21:10)

İbrahim aleyhisselam, Hacer'i ve İsmail'i aldı ve güvenli yer olan Mekke'ye götürdü. Onları, Kâbe'nin temellerinin olduğu yerin yanına yerleştirdikten sonra

Allah'a şöyle yalvardı:

رَبَّنَا إِنِّي أَشْكَنْتُ مِنْ دُرِّيِّ بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْنَدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ.

"Rabbimiz! Ben soyumdan birini, senin dokunulmazlığı olan Beytinin yanında, çorak bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz, namazı düzgün ve sürekli kılsınlar diye. İnsanlardan kimilerinin gönlünde onlara karşı özlem uyandır. Bir de onları birtakım ürünlerle rızıklandır, belki görevlerini yerine getirirler." (İbrâhîm 14/37)

İsmail aleyhisselam Mekke'de büyüdü. Çalışacak yaşa geldiğinde İbrahim aleyhisselam rüyasında onu kestiğini gördü. Geldi ve rüyasını İsmail'e anlattı (Sâffât 37/102). O da böyle bir durumda sabırlı davranacağını söyledi. Bundan sonrasını şu âyetlerden öğrenebiliriz:

"Ne zaman ki ikisi de Allah'a teslim oldu; (İbrahim) onu, alnı tümseğe gelecek şekilde yatırınca şöyle seslendik:

'Bak İbrahim! Tamam, rüyanın gereğini yaptın, güzel davrananları işte böyle ödüllendiririz!'

Gerçekten de bu, her şeyi açıkça ortaya koyan yıpratıcı bir imtihandı. Onun yerine kesilecek büyük bir koçu fidiye olarak verdik. Arkadan gelenler tarafından onlar, bu halleriyle anıldılar. İbrahim'e selam olsun!" (Sâffât 37/103-109).

Bu âyetlerde İsmail ismi geçmez. Kurban edilenin İsmail olduğunu açıklayan âyet şudur:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا . وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا.

"Bu Kitap'ta İsmail'i de anlat. O, sözünü tutmuştu; nebi olan resul /elçi idi. Ailesine namazı ve zekâtı emrederdi. Rabbinin katında beğenilirdi." (Meryem 19/54-55)

İsmail aleyhisselamın tuttuğu söz, şu âyetle, babası İbrahim aleyhisselama verdiği sözdü:

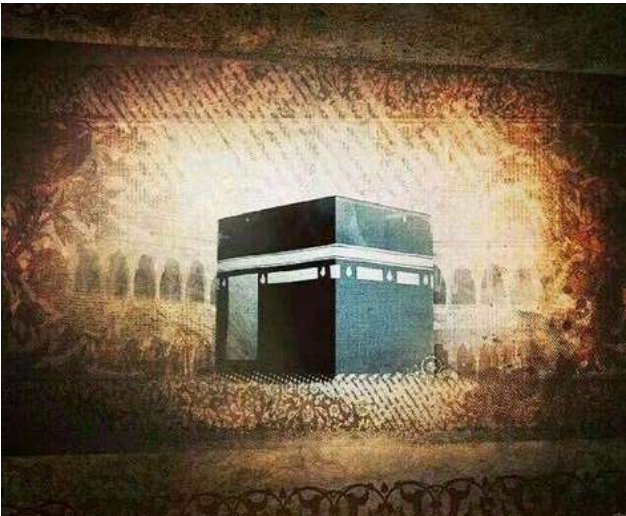
فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ
يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمُرُ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ

“Kendisine yardımcı olacak yaşa gelince (İbrahim) oğluna dedi ki ‘Yavrucuğum, rüyamda seni gerçek anlamda boğazladığımı görüyorum. Düşün bakalım, ne dersin?’ Dedi ki: ‘Babacığım, sana ne emrediliyorsa onu yap. İnşaaallah sabırlı davrananlardan olduğumu göreceksin.’” (Sâffât 37/102)

Âyetlere göre İbrahim aleyhisselam en az iki kere Mekke’ye gelmiştir ama üç kere de olabilir. Birincisinde İsmail ile Hacer’i oraya yerleştirmiş, ikincisinde İsmail’i kurban etmek istemiş, üçüncüsünde de onunla birlikte Kâbe’yi inşa etmiştir. Kâbe’nin inşasıyla ilgili ayet şudur:

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ . رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ
عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ .

“İbrahim ile İsmail, Kâbe’nin temellerini yükselttik – leri sırada şöyle yalvardılar: ‘Rabbimiz, bunu bizden kabul et, dinleyen de bilen de Sen’sin!’

Rabbimiz! İkimizi sana teslim olmuş kişiler yap, soyumuzdan gelenlerden de sana teslim olmuş bir toplum oluştur! Bize menâsikimizi /hac ve umre ibadetlerini yapacağımız yerleri göster ve sana yönelişimizi /tövbemizi kabul et! Sana yönelenleri /tövbe edenleri kabul eden, iyiliği bol olan Sen’sin!” (Bakara 2/127-128)

İbrahim aleyhisselam, “bize göster” dediği için hac ve umre ibadeti yapılan yerlerin daha önce bilindiği ama kaybolduğu anlaşılar. Kaybolma Nuh tufanında olmalıdır¹⁷.

İbrahim ve İsmail aleyhisselam, soylarından bir elçinin gelmesi için de şu duayı yaptılar:

رَبَّنَا وَأَبْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Rabbimiz! Bunların içinden bir elçi çıkar, senin âyetlerini onlara, derleyerek okusun! Kitabı ve hikmeti öğretsin ve onları geliştirsin! Daima üstün olan, bütün kararları doğru olan sadece sensin!” (Bakara 2/129)

Bu duanın kabul edildiğini şu âyetten öğreniyoruz:

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

“Nitekim içinizden size bir elçi gönderdik. O size âyetlerimizi derleyerek okur, sizi geliştirir, size Kitab’ı ve hikmeti öğretir, size bilmediğiniz şeyleri öğretir.” (Bakara 2/151)

Allah Teâlâ’nın Tevrat’ta Musa aleyhisselama hitaben söylediği şu sözler de İbrahim ve İsmail aleyhisselamın dualarının kabul edildiğinin ve İsmail’in soyundan bir elçi geleceğinin delilidir:

“Onlara kardeşleri arasından senin gibi bir peygamber çıkaracağım. Sözlerimi onun ağzından işiteceksiniz.

¹⁷ Bkz. Muhammed b. Cerir et-Taberî, Camiu’l-beyân fi tefsiri’l-Kur’an, Beyrut 1412/1992., Âli-i İmrân 3/96’nın tefsiri.

Kendisine buyurduklarımın tümünü onlara bildirecek. Adımla konuşan bu peygamberin iletmiş sözleri dinlemeyeni ben cezalandıracağım.” (Tesniye 18:18,19)

Tevrat’ın aşağıdaki ifadeleri, İsrailoğullarının, İsmailoğulları ile iyi geçinemediğini gösteriyor:

“O herkese, herkes de ona karşı çıkacak. Kardeşlerinin hepsiyle çekişme içinde yaşayacak.” (Yaratılış 16:12)

Şimdi Muhammed aleyhisselamın beklenen elçi olduğunu gösteren Tevrat ve İncil’in âyetlerine bakalım. İncil’in ifadeleri şöyledir:

“Kutsal Yazılar’da şu sözleri hiç okumadınız mı? ‘Yapıcıların reddettiği taş (İsmail’in soyu), İşte köşenin baş taşı oldu. Rab’bin işidir bu, Gözümüzde harika bir iş!’

Bu nedenle size şunu söyleyeyim, Tanrı’nın Egemliği sizden alınacak ve bunun ürünlerini yetiştiren başka bir ulusa verilecek. ‘Bu taşın üzerine düşen, paramparça olacak; taş da kimin üzerine düşerse, onu ezip toz edecek.’” (Matta 21:42-44)

İncil’in “Kutsal Yazılar” dediği, Tevrat’tır. Tevrat’ın konu ile ilgili ifadeleri şöyledir:

“Yapıcıların reddettiği taş, köşenin baş taşı oldu. RAB’bin işidir bu, gözümüzde harika bir iş! Bugün RAB’bin yarattığı gündür. Onun için sevinip coşalım! Ne olur, ya RAB, kurtar bizi, Ne olur, başarılı kıl bizi! Kutsansın RAB’bin adıyla gelen! Kutsuyoruz sizi RAB’bin evinden.” Mezmurlar 118:22-26.

“Yapıcıların reddettiği taş,” İsmail aleyhisselamın soyudur. “Rabbin evi” “Beytullah”tır. Beytullah, hac ibadetinin yapıldığı yer, yani Mekke’dir. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ . فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ أَعْيُنَ عَالَمِينَ

غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

“İnsanlık için kurulan ilk beyt /yerleşim yeri, elbette Bekke’de olandır. İyi şeylerle dolsun ve bütün bir alem için doğru yönü (kıbleyi) göstereceğin¹⁸ diye kurulmuştur.

Orada Makam-ı İbrahim /İbrahim’in (ibadet için) durduğu yerlerin apaçık göstergeleri vardır. Oraya giren kişi, güvende olur. Bir yolunu bulup gidebilenlerin o Beyt’te hac yapması, Allah’ın insanlar üzerindeki hakkıdır. Kim bunu görmezlikten gelirse bilsin ki Allah’ın kimseye ihtiyacı olmaz.” (Âl-i İmrân 3/96-97)

Arap dilinde gece kalınabilecek yere beyt denir¹⁹. Hiçbir hacı geceyi Kâbe’nin içinde geçirmez. Hac esnasında gecenin geçirildiği yerler Arafat, Müzdelife,

Minâ ve Kâbe’nin çevresidir. Onun için Beytullah, bunların tamamına verilen addır.

Ayetteki “Bir yolunu bulup gidebilenlerin o Beyt’te hac yapması, Allah’ın insanlar üzerindeki hakkıdır.” ifadesinden başka bir şey anlaşılamaz. Hacca gidenler, sadece Kâ’be için değil, Kâ’be’nin de içinde olduğu Makâm-ı İbrahim’de ibadet yapmak için giderler.

Zannedildiği gibi Makam-ı İbrahim, Kâbe’nin yanında korunan 50 cm. uzunluğunda-ki taş değildir. Makam, kalınacak yer demektir. Arap dilinde makam kelimesinin çoğulu olmadığı için hem tekil hem de çoğul anlamda kullanılır. Çoğul anlamda kullanıldığı yerlerden biri, denizde boğulan Firavun ve hanedanı ile ilgili şu âyetlerin içinde yer alır:

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ . وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ . وَنَعْمَةً كَانُوا فِيهَا فَانِكِهِينَ . كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ .

“(Firavun ve Hanedanı) Arkalarında nice bahçeler, nice pınarlar bıraktılar, nice ekinler ve görkemli makamlar /konaklama yerleri, zevk aldıkları nice

18 İlk kible Kâbe’dir. Beyt-i Makdis’e, Davut aleyhisselam zamanında (II. Samuel, 24/16-25), son nebi Muhammed aleyhisselam döneminde yaşayanlar için bir imtihan olsun diye çevrilmiştir. (Bakara 2/142-150)

19 Ragib el-İshâhî, el-Mufredât, ٣٥٠ md.

nimetler... Hepsi geride kaldı. Biz de onları başka bir halka (İsrailoğullarına) verdik.” (Duhân 44/25-28)

Nuh tufanında Kâbe yıkılmış, hac ibadetinin yapıldığı yerler unutulmuştu. İbrahim aleyhisselam Kâbe'yi yeniden yapınca: “Bize menâsikimizi /hac ibadetini yapacağımız yerleri göster.” (Bakara 2/128) diye dua etmiş, Allah oraları göstermiş, o da haccını yaptıktan sonra Allah'tan şu emri almıştı:

“İnsanlar içinde hacca ilan et; yayan ve bitkin bineklerle derin vadilerden geçip sana gelsinler.

Bunu, menfaatlerini görmek²⁰ bir de bilinen günlerde Allah'ın rızık olarak verdiği en'am türü hayvanların²¹ üzerine O'nun adını anmak için yapsınlar. Onlardan siz yiysin, eli darda olan yoksula da yedirin.

Bu sırada²² tefeslerini (Arafat ve Müzdelife vakfelerini)²³ tamamlasınlar, adaklarını yerine getir-

sinler²⁴ ve o şerefli Beyti (Kâbe'yi) tavaf etsinler.” (Hacc 22/27-29)

Kur'an'ın hac emri, sadece Müslümanlara değil, tüm insanlığa yöneliktir. İlgili âyet şöyledir:

“Bir yolunu bulup gidebilenlerin, o Beyt'te /yerleşim yerinde hac yapması, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır. Kim bunu görmezlikten gelirse bilsin ki Allah'ın kimseye ihtiyacı yoktur.” (Âl-i İmrân 3/97)

Yahudi ve Hristiyanların hac ibadetini yapacakları yerler de aynı olduğu için Tevrat'ın şu ifadeleri Makam-ı İbrahim ile ilgilidir:

“Ne mutlu senin evinde oturanlara, seni sürekli överler! Ne mutlu gücünü senden alan insana! Akıllı hep Siyon'u ziyaret etmekte. Bekke Vadisi'nden geçerken, pınar başına çevirirler orayı, ilk yağmurlar orayı berekete boğar. Gittikçe güçlenir, Siyon'da Allah'ın huzuruna çıkarlar.” (Mezmurlar 84:4-7).

Bekke ifadesi, Kur'an'da da geçer.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ .

20 Ticaret yapsınlar.

21 Koyun, keçi, sığır ve deve (En'am 6/142=143).

22 Âyetteki sümme = تيمم'e açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan hem... hem anlamı verilmiştir. Çünkü kelimenin kök anlamı, nazıkçe bir araya gelmektir. (Mekâyisül-luğa).

23 Tay kabilesinden Urve b. Mudarris dedi ki, Resulullah sallallahu aleyhi ve selem geldim, Cem'de (Müzdelife'de) vakfe yerindeydi. Dedim ki, “Ya Resulellah, Tay dağından geldim. Bineğim perişan oldu, kendimi de yordum. Vallahi üzerinde beklemediğim bir kum tepesi olmadı. Ben hacı olabilir miyim?” Resulullah sallallahu aleyhi ve selem dedi ki “Kim bizimle birlikte şu namazı kılar ve daha önce gece veya gündüz Arafat'a gelmiş olursa haccını tamamlamış, tefesini yerine getirmiş olur”. Ebû Davûd, “Mensik”, 69, II, 487; Tirmizî, “Hac”, 57, III, 238, No:891; Nesâî, “Menâsik”, 211, V,263; Ahmed, IV, 261; Dârimî, “Hac”, II,59; İbn Mâce, “Menâsik”, 57, II, 1004; İbn Hibbân, “Hac”, No:3839, V, 61).

24 Allah Teâlâ şöyle buyurur: “Hac bilinen aylardadır. Kim o aylarda hacca başlarsa (ihrama girse) hac esnasında cinsel davranışlarda bulunamaz, hac ibadetlerinin dışına çıkamaz ve kavgaya edemez.” (Bakara 2/197).

“İnsanlık için kurulan ilk beyt /yerleşim yeri, elbette Bekke’de olandır. İyi şeylerle dolsun ve bütün bir alem için doğru yönü (kıbleyi) göstereceğin diye kurulmuştur.” (Âl-i İmrân 3/96)

Bekke Vadisi, Arafat’tan başlayıp Mescid-i Haram’a kadar uzanan vadidir. Orası Makam-ı İbrahim’dir. Bekke, التبَّك = tebâkk kökünden birbirini ezecek şekilde oluşan kalabalık anlamına gelir²⁵. Hac ibadeti sırasında kalabalık, Bekke Vadisi’nde bulunan Arafat, Müzdelife, Mina, Kâbe, Safa ve Merve’de oluşur.

Buraya kadar okuduğumuz Tevrat, İncil ve Kur’an ayetleri açıkça gösteriyor ki, Muhammed aleyhisselamın ümmî olması, Mekkeli olması anlamına gelmektedir. Tevrat’ta Allah Teala’nın İbrahim aleyhisselama söylediği şu söz de Muhammed aleyhisselamı gösterir:

“Yeryüzündeki bütün halklar Senin aracılığınla kutsanacak.” Tanah/Tevrat, Yaratılış 12: 3.

Kur’an’da bunun benzeri ifadeler üç âyette geçer:

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ

“Dinini bütün dinlere hâkim kılmak için Elçisini bu Rehberle (Kur’an ile), gerçek din²⁶ ile gönderen O’dur.” (Tevbe 9/33, Fetih 48/28, Saff 61/9)

Allah Teâlâ bir de şu emri vermiştir:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ انْتِهَٰؤًا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

“Onlarla savaşın ki fitne (savaş ateşi) sönsün; din, bütünüyle Allah’ın dini olsun. (Başlattıkları²⁷) savaş son verilerse (siz de son verin) onların ne yaptıklarını gören Allah’tır.” (Enfâl 8/39)

Yahudiler Muhammed aleyhisselamı görmek ve duy-mak istemiyor, Siyon’u Kudüs’te arıyor ve Müslüman-lığı kabul etmeden dünya hakimiyeti peşinde koşarak

Ortadoğu’yu mahvetmeye çalışıyorlar. Allah Teala on-lara şu emri vermiştir:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا نَعْمٰى اَلَّتِىْ اٰنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَوْفُواْ بِعَهْدِىْ اَوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِِىْ فَاَرْهَبُوْا. وَاَمِنُوْا بِمَا اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُوْنُوْا اَوَّلَ كٰفِرٍ بِهٖ وَلَا تَشْتَرُوْا بِاٰيٰتِىْ ثَمَنًا قَلِيْلًا وَاِِىْ فَاَتَّقُوْا

“Ey İsrailoğulları²⁸! Size ettiğim iyilikleri²⁹ aklınızdan çıkarmayın. Bana verdiğiniz sözünü yerine getirin ki ben de size verdiğim sözünü yerine getireyim. Yalnız benden korkun.

Yanınızda olanı (Tevrat’ı) tasdik eder özellikte indirdiğime (Kur’ân’a) inanın³⁰. Onu görmezlikte direnenlerin ilki siz olmayın! Âyetlerimi geçici bir çıkara karşılık satmayın! Bana karşı yanlış yapmaktan sakının!” (Bakara 2/40-41)

Ehl-i Kitab’ın müslümanlara karşı tavırlarını ortaya ko-yan âyetler şunlardır:

وَمِنْ اٰهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ اِنْ تَاْمَنَّا بِقِنطَارٍ يُّوَدُّ اِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ اِنْ تَاْمَنَّا بِدِيْنَارٍ لَا يُّوَدُّ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتُ عَلَيْهِ قَائِمًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْا لَيْسَ عَلَيْنَا فِيْ الْاٰمِيْنِ سَبِيْلٌ وَيَقُوْلُوْنَ عَلٰى اللّٰهِ الْكُذْبُ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ. بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ . اِنَّ الدِّيْنَ يَشْتَرُوْنَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاِيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيْلًا اَوَّلٰئِكَ لَا خَلٰقَ لَهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ . وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُوْنُ اَلْسِنَتَهُم بِالْكِتٰبِ لِتَحْسَبُوْهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَيَقُوْلُوْنَ عَلٰى اللّٰهِ الْكُذْبُ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ

28 İsrail, Yakub aleyhisselamdır (Meryem 19/49-58) Onun babası İshak, dedesi İbrahim aleyhisselam idi (Bakara 2/133, Hûd 11/71). Yakub’un oğlu Yusuf, köle olarak Mısır’a getirilip bir vezire satıldı. Vezirin eşinin ve daha birçok kadının birlikte olma isteğini kabul etmeyip hapsi tercih etti (Yûsuf 12/20-33). Daha sonra hapisten çıkarıldı ve Mısır hazinelerinin başına geçirildi (Yûsuf 12/55). Artık Mısır onun vatanyıdı (Yûsuf 12/56). Babası Yakub, annesi ve 11 erkek kardeşi gelip oraya yerleştiler (Yûsuf 12/99-100). Allah onu, Mısır’a elçi yaptı (Mûmin 40/34). Aradan yıllar geçti, nüfusları arttı. Mısır krallığının sonuncusu olan Firavun, yönetimi altındaki İsrailoğullarına zulmetmeye başladı. Allah onları Firavun’un zulmünden kurtarmak için İsrailoğullarından Musa ve Harun’u Mısır’a elçi olarak görevlendirdi (Kasas 28/3-6).

29 “Allah Teâlâ’nın iyilik ve ikramı, Yakub aleyhisselamdan İsa aleyhisselama kadar gelen nebiler, onların içinden çıkarmasıdır.” (Bakara 2/136, Âl-i İmrân 3/84 ve 3/81) Bir âyet şöyledir: “Bir gün Musa halkına şöyle demişti: ‘Ey halkım! Allah’ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. İçinizden nebiler çıkardı ve sizi efendiler yaptı. Çağdaşlarınızdan hiç kimseye vermediğini size dedi.’” (Mâide 5/20).

30 Kur’an, önceki kitapları tasdik etmeseydi onlara inananların Kur’an’a inanmaları gerekmezdi. “Allah ne-bilerinden kesin söz aldığı anda şöyle demişti: ‘Size Kitap ve Hikmet veririm de daha sonra elinizde olanı tasdik eden bir elçi/bir kitap gelirse kesinlikle ona inanacaksınız ve destek olacaksınız. Bunu kabul ettiniz mi? Bu ağır yükümü (İsrâ’ımı) yüklediniz mi?’ Onlar: ‘Kabul ettik!’ demişlerdi. Allah: ‘Siz buna şahit olun, sizinle beraber ben de şahidim.’ demişti. Bundan sonra sözünden dönen olursa onlar yoldan çıkmışlardır.” (Âl-i İmrân 3/81-82).

25 Rağib el-İsfahânî, el-Müfredât.

26 İsim sıfatına izafe edilmiştir, ed-dîn-ul-hak = الدين الحق demektir. (Bkz. Sa’leb, el-Keşfu v’el-beyân, Tevbe 28.).

27 “Allah yolunda, sizinle savaşanlarla savaşın ve haksız saldırı yapmayın. Allah, haksız saldırı yapanları sevmez.” (Bakara 2/190).

“Ehl-i Kitap / kitaplarında uzman olanlar içinde öyleleri var ki, yığınla altını emanet etsen aldığı gibi geri verir. Öyleleri de var ki, bir dinarı³¹ emanet etsen, tepesine dikilip durmadığın sürece geri vermez. Bunun sebebi, ‘Bizim ümmîlere karşı bir sorumluluğumuz yoktur’ demeleridir. Onlar Allah’a karşı, bile bile yalan söylerler.

Hayır! Kim yanlış yapmaktan sakınarak üstlendiği sorumluluğu³² yerine getirirse bilsin ki, Allah mütakileri /kendini yanlışlardan koruyanları sever.

Allah’a verdikleri sözü ve ettikleri yemini, geçici bir çıkarla değiştirenlerin ahirette ellerine geçecek bir şey kalmaz. Kıyamet /mezardan kalkış günü Allah, onlarla konuşmaz, yüzlerine bakmaz ve onları akla-maz. Onların hak ettiği acıklı bir azaptır.

Ehl-i Kitaptan /kitaplarında uzman olanlardan bir takımı da Kitap’tan okuyormuş gibi yapar ki onu Kitap’tan sanasınız; ama Kitap’tan değildir. ‘Allah katındandır’ derler; ama Allah katından da değildir. Onlar, Allah’a karşı bile bile yalan söylerler.” (Âl-i İmrân 3/75-78)

Dünyaya hâkim olacak din, Allah’ın dini İslam’dır. Adem aleyhisselamdan beri din aynı dindir. İslam’a girmek Allah’a tam teslim olmaktır. Bu dine uyma yerine dini kendine uyduranların payına düşen, dünyada perişanlık, Ahirette de cehennem azabıdır.

31 Dinar, Rasulullah döneminde para olarak kullanılan Bizans altınıdır. Bu paralardan bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nde bulunanların en ağır olanı 4.35 gr. gelmektedir.

32 Bu elçiye inanma görevini. (Bakara 2/40-41, Âl-i İmrân 3/81).

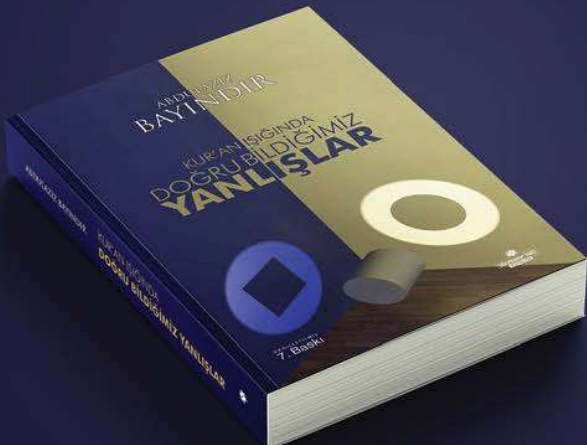
Sonuç

Ümmî, anasından doğduğu gibi kalıp bir şey öğrenmemiş yani cahil kalmış kişi anlamına geldiği gibi Mekkeli anlamına da gelir. Herkes bildiği şeyin alimi, bilmediği şeyin de cahili olduğu için her insan bir yönüyle ümmîdir. Tefsir ve meallerde ümmî kelimesine, daha çok ‘okuma yazma bilmeyen kişi’ anlamı verilir. Konuya Kur’ân bütünlüğü içinde yaklaşıncı bu anlamın doğru olmadığı ortaya çıkar. Yukarıdaki âyetlere göre ümmî’nin biri genel, diğeri de özel olmak üzere iki anlamı vardır. Genel olan, ‘ilahî kitap bilgisi olmayan veya inandığı kitabın içeriğini bilmeyen kişi’, özel anlamı da ‘Mekkeli olan kişi’dir.

Son Nebî’nin Mekke’den çıkacağı, Tevrat, İncil ve Kur’an’ın ortak hükmüdür. Onun Mekkeli olması Yahudi ve Hristiyanların ona inanmaları açısından da çok önemlidir. Bu sebeple Kur’ân’da Muhammed aleyhisselam ile ilgili olarak iki âyette geçen ümmî kavramı ‘Mekkeli’ dışında bir anlama gelmez.

Muhammed aleyhisselamın öğrettiği Hikmet metodu (Bakara 2/151) uzun asırlardan beri unutulduğu için Müslümanlar, Kur’an ile problem çözemez hale geldikleri gibi münafıkların ayetlerde yaptıkları anlam kaymalarını da fark edemez olmuşlardır. Nebî’miz ile ilgili olarak kullanılan ümmî kavramının Mekkeli anlamında olduğunun unutturulması da yapılan çarpıtmalar sonucudur.

Allah Teâlâ’dan niyazımız, Müslümanların yitik malı haline gelen Hikmet’e sahip çıkmalarını ve problemlerine tekrar Kur’an’dan çözüm bulacak hale gelmelerini nasip etmesidir.

Dini menfaatlerine alet edenler, hiçbir zaman eksik olmaz. Bunlar ilim sahibi ve etkili kimselerse büyük zararları olur. Kimin ne niyetle olduğu bilinemediğinden dikkatli olmak, din adına ortaya konmuş görüş ve uygulamalara ihtiyatla yaklaşmak gerekir.

